Өвөрхангай аймгийн Засаг даргын
дэргэдэх Статистикийн хэлтэс

Үйлдвэр үйлчилгээний салбарын өнөөгийн байдал

Арвайхээр

ГАРЧИГ

1. Аймгийн аж үйлдвэр барилгын салбарын үүсэл хөгжил 3
2. Аймагт бүртгэлтэй ААНэгжийн тоо 4-5
3. Сүүлийн жилүүдэд аж үйлдвэр, барилга үйлчилгээний салбарт гарч байгаа гол онцлог өөрчлөлт 6
4 . Аж үйлдвэрийн салбарын нийт бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт 7-8
5. Аж үйлдвэрийн салбарын нийт бүтээгдэхүүн борлуулалт 9
6. Аймгийн газар зүйн байршил зах зээлд ойр эсэх 10-11
7. Аймгийн дэд бүтцийн хөгжил 12
8. Гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт 13
9. Хангайн á¿ñèéí àéìãóóäûí дотоодын нийт бүтээгдэхүүн, ...14
10. Аж үйлдвэрийн салбарт ажилласадын хувь 15-16
11. Барилгын салбарын нийт үйлдвэрлэлт, их засварын ажлууд 17
12. Аж үйлдвэр, барилгын салбарын хөдөлмөрийн бүтээмж 18
13. Худалдааны салбарын нийт бараа гүйлгээ, цэгийн тоо 19-20
14. Тээврийн салбарын тээсэн ачаа, зорчигч эргэлт 21-22
15. Холбоо үйлчилгээний орлого телефон цэгийн тоо 23-25
16. Дүгнэлт 26-27
17. Ашигласан ном, материал 28

Аймгийн аж үйлдвэр, барилга, үйлчилгээний салбарын үүсэл хөгжил

Өвөрхангай аймаг 1942 онд Улсын бага хурлын шийдвэрээр 23 сум 177 баг, 15000 өрхтэйгөөр анх байгуулагдсан юм. Эдүгээ аймаг засаг захиргааны нэгжийн хувьд 19 сум, сум нь 109 багт хуваагддаг. 1991 оноос нийгэм бүхэлдээ өөрчлөгдөн улс орон зах зээлийн эдийн засгийн харилцаанд шилжиж бүх салбарын төрийн өмч хувьчлагдан хувьд шилжсэнээр ихэнхи салбаруудад хувийн хэвшлийн оролцоо нэмэгдэж жижиг дунд үйлдвэрүүд шинээр байгуулагдан үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

Аж үйлдвэр

Аймгийн хүнсний үйлдвэр нарийн боов талх, чихэр, архины цехтэйгээр 1961 онд ашиглалтанд орсноор аймгийн ард иргэдийг үйлдвэрийн аргаар үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнээр үйлчилж эхэлжээ.

Хархорин суманд 1972 онд спиртын үйлдвэр , 1983 онд хүнсний үйлдвэрүүд тус тус ашиглалтад орсон .

Баянтээгийн нүүрсний уурхай нь 1961 онд байгуулагдах үедээ жилд 20 мянган тонн нүүрс олборлох хүчин чадалтай байв. Ордны хайгуулын нөөц 160 сая тонн бөгөөд Өвөрхангай, Архангай, Баянхонгор аймгуудыг нүүрсээр хангадаг.

Уянга суманд үйл ажиллагаа явуулж буй 40-өөд алт олборлох нөхөн сэргээх чиглэлийн жижиг бичил уурхай эрхлэгч компаниуд үйл ажиллагаа явуулж байна.

1950 оны эхээр аймгийн төвд дизель цахилгаан станц ажиллуулж эхэлсэн ба 1965 онд Эрчим хүчний үйлдвэр болон өргөжүүлжээ.

1991 онд бүтцийн өөрчлөлтөөр нийтийн аж ахуйн үйлчилгээний газартай нэгтгэж аймгийн эрчим хүчний нэгдсэн үйлдвэр, 1995 оноос хойш Эрдэнэтийн цахилгаан шугам сүлжээний газрын харъяа Өвөрхангай аймгийн цахилгаан шугам сүлжээний салбар байгуулагдсан байна.

Төр засгийн зүгээс жижиг бизнесийг хөгжүүлэх ажлыг төрийн бодлого болгож, жижиг бизнес эрхлэх, шинээр үүсч бий болох таатай орчныг бүрдүүлж, үр ашигтай жижиг аж ахуйнуудыг цаашид хөгжин дэвшихэд нь дэмжин туслах зорилгоор хөтөлбөр боловсруулан тодорхой арга хэмжээнүүдийг авч явуулсны үр дүнд орон нутгийн зах зээлд тэдний үйлдвэрлэл нэмэгдэж байна.

2016 оны эцсийн байдлаар аж үйлдвэрийн салбарт бүртгэлтэй 220 орчим аж ахуй нэгж байгууллага болон 340 орчим цэг салбар байна. Уул уурхайн 37, хүнсний бүтээгдхүүн үйлдвэрлэлийн 43 орчим, бусад нэр төрлийн үйлдвэрлэлийн чиглэлээр /модон эдлэл, барилгын материалын үйлдвэрлэл, цахилгаан, дулаан, хэвлэх, ус суваг, гм / 130 газар бүртгэлтэй 75 % нь үйл ажиллагаа явуулж байна.

Аймгийн барилгын салбарын бодлогын асуудлыг Засаг даргын тамгын газрын хөгжлийн бодлогын хэлтэс, Газрын харилцаа, барилга хот байгуулалтын газар хариуцан ажиллаж байна. Аймгийн хэмжээнд барилгын салбарын 30-аад аж ахуй нэгж бүртгэлтэй байгаагаас тогтмол үйл ажиллагаа явуулж байгаа 20 аж ахуй нэгж байна.

Бүртгэлтэй аж ахуйн нэгж байгууллагын тоо

2016 онд бизнес регистрийн санд бүртгэлтэй аж ахуйн нэгжийн тоо 1728 байна. Хариуцлагын хэлбэрээр нь авч үзвэл төсөвт байгууллага 208, ХК 10, ХХК 799, салбарууд 103, хоршоо 182, ЗБН 46, ББН 56, төрийн бус байгууллага 255, ОНБайгууллага 20, хадгаламж зээлийн хоршоо 7 , шашны байгууллага 12 байна.

Аж ахуйн нэгж, байгууллагын тоо

/ сум, хариуцлагын хэлбэрээр 2015 он/

Хүснэгт-1

	Бүх аж ахуйн нэгж	Төсөвт байгууллага	Салбар	ЗБН	ББН	ХК	ХХК	ОНӨҮГ	ТӨҮГ	Хоршоо	Хад.зээлийн хоршоо	Төрийн бус байгууллага	Шашны байгууллага	Сан	Олон нийтийн байгууллага
Бүгд	**1728**	**208**	**103**	**46**	**56**	**10**	**799**	**21**	**1**	**182**	**7**	**255**	**12**	**8**	**20**
Баян-Өндөр	42	7	1	7	5	-	10	1	-	-	-	11	-	-	-
Бүрд	21	6	1	1	1	-	1	1	-	6	-	4	-	-	-
Бат-өлзий	88	8	3	2	3	-	43	1	1	17	-	9	1	-	-
Баруунбаян -Улаан	22	6	2	-	1	-	6	1	-	5	-	1	-	-	-
Баянгол	35	8	1	-	4	-	7	1	-	4	1	9	-	-	-
Гучин-Ус	31	6	2	1	3	-	6	1	-	7	1	4	-	-	-
Есөнзүйл	34	6	1	2	1	-	13	1	-	6	-	4	-	-	-
Өлзийт	31	6	1	1	-	-	12	1	-	7	-	3	-	-	-
Зүүнбаян-Улаан	42	7	2	-	5	-	10	1	-	13	1	3	-	-	-
Богд	39	6	1	-	1	-	10	1	-	9	-	7	-	-	-
Нарийнтээл	42	10	2	1	2	-	11	1	-	13	-	2	-	-	-

Сант	25	7	2	1	3	-	5	1	-	6	-	-	-	-	-
Тарагт	35	7	1	3	2	-	9	1	-	10	-	2	-	-	-
Төгрөг	30	7	2	1	-	-	6	1	-	4	-	9	-	-	-
Уянга	79	11	4	3	2	-	44	1	-	7	-	4	3	-	-
Хайрхандулаан	31	6	1	1	1	-	11	1	-	10	-	-	-	-	-
Хужирт	73	73	4	-	3	2	37	1	-	11	1	4	2	-	-
Хархорин	192	23	23	4	3	4	88	2	-	7	1	30	3	2	2
Арвайхээр	836	63	49	18	16	4	466	2	-	40	2	149	3	6	18

Зураг-1

Бүртгэлтэй аж ахуйн нэгж байгууллагын тоо

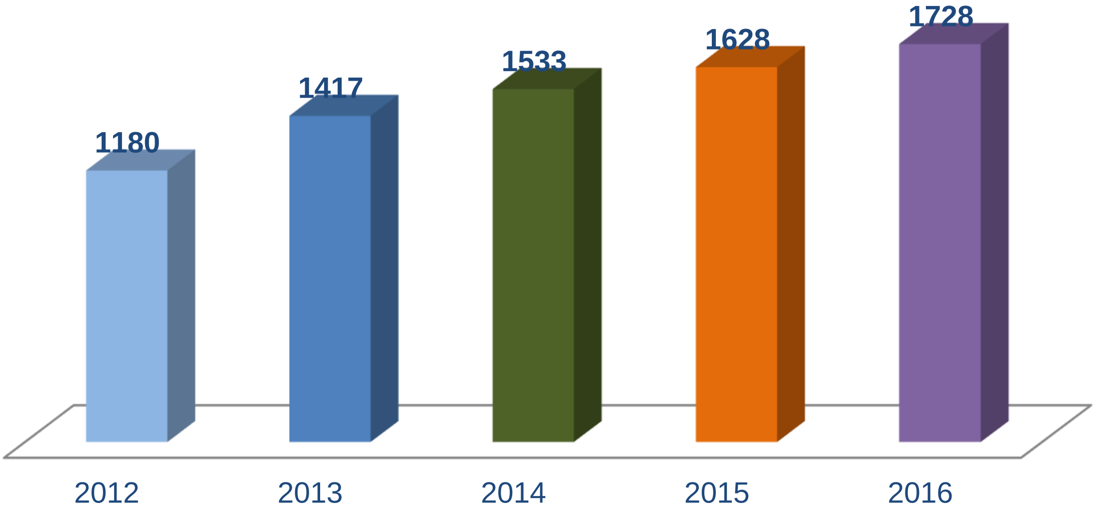

Зураг-2

Өнөөгийн байдлаар үйл ажиллагаа явуулж

буй аж ахуйн нэгж салбараар

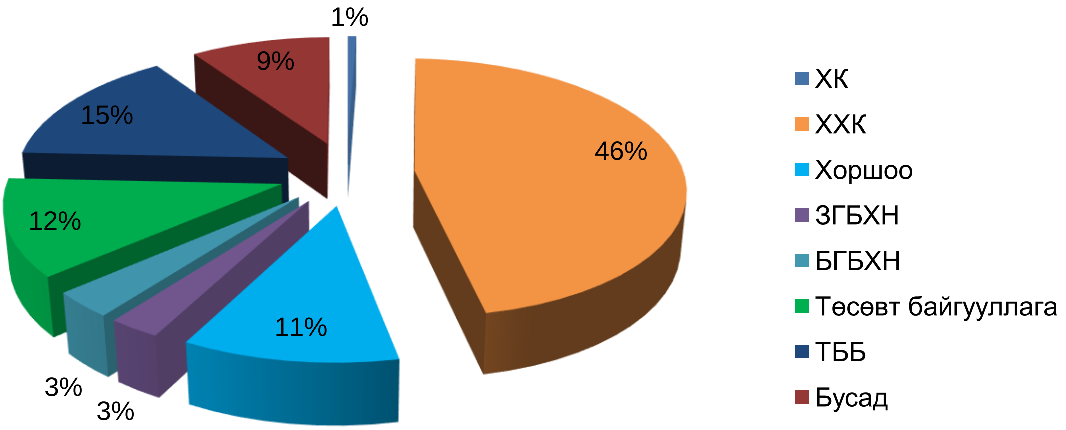

Нийт бүртгэлтэй аж ахуйн нэгжийн 46.2 хувь нь ХХК, 12.0 хувийг төсөвт байгууллага, 10.9 хувийг хоршоо, 3.2 хувийг ББН, 13.3 хувийг ТББ,бусад 14.7 хувийг тус тус эзэлж байна.

Сүүлийн жилүүдэд аж үйлдвэр, барилга үйлчилгээний салбарт гарч байгаа онцлог, өөрчлөлт

Сүүлийн жилүүдэд уул уурхайн хөгжлөө дагаад тус аймгийн нутаг дэвсгэрт аж ахуйн нэгжүүд алт олборлолтийн үйл ажиллагаа явуулж байгаа хэдий ч аймгийн төсөв, орон нутгийн орлогод бага нөлөө үзүүлдэг. Ихэнх нь УБ хотын харъяат аж ахуйн нэгжүүд байдагтай холбоотой.

Аймгийн хэмжээнд барилга байшин ихээр баригдаж байгаагийн зэрэгцээ барилгын материал блок, тоосго үйлдвэрлэх жижиг үйлдвэрлэгчид бий болж аймгийнхаа нутаг дэвсгэрт байгаа түүхий эд материалыг түшиглэн үйлдвэрлэл эрхэлж байгаа нь тээврийн зардал багатай талаас нь харгалзаж хэрэглэгчдэд өртөг бага тусч борлуулалт сайн байгаа нь үйлдвэрлэгчид бүтээгдэхүүний чанар, технологоо сайжруулж үйлдвэрлэлтийн хэмжээг нэмэгдүүлж ажиллавал илүү үр дүнд хүрэх бололцоотой.

Барилга нэмэгдэхийн зэрэгцээ халаалтын жижиг зуухнуудын тоо нэмэгдэж агаарын бохирдол их хэмжээгээр нэмэгдэж утаатай аймгийн тоонд яах аргагүй орж байгаа сөрөг тал бий болсон байна.Ийм учраас дулааны цахилгаан станцыг ойрын хугацаанд барьж байгуулах асуудал тулгамдсан асуудал болж байна.

Аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэлт

Аж үйлдвэрийн салбарын үйл ажиллагаа нь хүн амын хэрэглээ,дэд бүтэц болон ашигт малтмалын нөөц ,уул уурхайн газар зүйн байршилаас илүү хамааралтай бөгөөд боловсруулах аж үйлдвэрийн салбар нь ихэнхдээ хүн амын хэрэглээг хангахад оршдог.

Аж үйлдвэрийн салбарт 2016 онд 34245.9 сая төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэсэн нь өнгөрсөн оныхоос 5.8 хувиар буюу 1876.7 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хангайн á¿ñèéí àéìãóóäûí аж үйлдвэрийн

салбарын борлуулсан бүтээгдэхүүн,оны үнээр, сая төг

Хүснэгт-2

	2015	2016	2016/2015 %
Архангай	5 865.7	6 785.8	115.7
Баянхонгор	4 915.7	9 538.2	194.0
Булган	13 299.4	7 629.4	57.4
Орхон	1 309 217.1	1 476 479.4	112.8
Өвөрхангай	32 369.2	34 245. 9	105.8
Хөвсгөл	12 399.9	14 931.3	120.4
Хангайн бүс	1 378 067.0	1 549 610.0	112.4

Хангайн бүсийн аж үйлдвэрийн салбарын борлуулсан бүтээгдэхүүн өмнөх оноос 12.4 хувиар өссөн ба бүс дотроо Орхон аймаг үйлдвэрлэлт, борлуулалтаараа дийлэнхи буюу 95.3 хувийг дараа нь манай аймаг 2.2 хувийг эзэлж байна.

Аймгийн аж үйлдвэрийн салбарын

нийт үйлдвэрлэлт / сая.төг/

Хүснэгт-3

Үзүүлэлтүүд	2013	2014	2015	2016	2016/2015%
Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэр	5450.7	9820.2	10353.1	12064.4	116.5
Боловсруулах аж үйлдвэр	*12650.0*	*15093.2*	*16218.8*	*16414.2*	101.2
Хүнсний бүтээгдэхүүн	7370.7	7902.1	8045.6	8824.0	109.7
Мод модон эдлэл	1267.6	1568.3	2001.7	1408.5	70.4
Хэвлэл	37.3	56.6	39.6	50.8	128.3

Оёмол бүтээгдэхүүн	479.0	683.5	888.7	699.1	78.6
Гутал	493.2	587.3	694.7	471.9	67.9
Тоосго	968.4	1059.3	851.9	311.2	36.5
Блок	1025.3	1484.9	900.3	607.7	67.5
Бусад/ нүдний шил, хайрга, вакум цонх, төмөр хийц, угаасан ноос, гэх мэт/	1008.5	1751.2	2796.3	4041.0	144.5
Дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэлт, усан хангамж	*4542.0*	*5634.4*	*5797.3*	*5767.3*	99.5
Нийт дүн	**22642.7**	**30547.8**	**32369.2**	**34245.9**	**105.8**

Зураг-3

Нийт үйлдвэрлэлт салбараар

Аймгийн аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн салбар дотроо уул уурхай олборлох аж үйлдвэрийнх 35.2 хувийг, боловсруулах салбарынх 47.9 хувийг, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэлт, усан хангамжийн салбарынх 16.9 хувийг тус тус эзэлж байна.

Аж үйлдвэрийн салбарын нийт борлуулалт / сая.төг/

Хүснэгт-4

Үзүүлэлтүүд	*2014*	*2015*	*2016*	*2016/2015 %*
Нийт дүн	***29980.7***	***31904.0***	***33873.7***	***106.2***
Нүүрс олборлолт	*2096.3*	*2231.7*	*2985.4*	*133.7*
Алт олборлолт	*7723.8*	*8121.3*	*9079.1*	*111.8*
Хүнсний бүтээгдэхүүн	*7808.8*	*7948.7*	*8594.5*	*108.1*
Мод модон эдлэл, тавилга	*1512.3*	*1976.7*	*1384.6*	*70.0*
Гутал үйлдвэрлэл	*547.1*	*631.4*	*460.4*	*72.9*
Оёмол бүтээгдэхүүн	*683.4*	*863.7*	*690.3*	*79.9*
Тоосго	*985.2*	*736.4*	*283.1*	*38.4*
Блок	*1381.0*	*880.4*	*565.2*	*64.2*
Бусад/ нүдний шил, хайрга, вакум цонх, төмөр хийц, угаасан ноос, гэх мэт/	*1608.4*	*2716.4*	*4063.8*	*149.6*
Дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэлт, усан хангамж	*5634.4*	*5797.3*	*5767.3*	*99.5*

Àæ ¿éëäâýðèéí ñàëáàðûí áîðëóóëñàí á¿òýýãäýõ¿¿í îíû ¿íýýð 33873.7 ñàÿ òºãðºãò õ¿ð÷, ¿¿íýýñ óóë óóðõàé, îëáîðëîõ àæ ¿éëäâýðèéí áîðëóóëñàí á¿òýýãäýõ¿¿í 35.6 хувь буюу 12064.4 ñàÿ.òºãðºã, áîëîâñðóóëàõ àæ ¿éëäâýðèéí ñàëáàðûíõ 47.4 хувь буюу 16042.1 ñàÿ.òºãðºã, äóëààíû ýð÷èì õ¿÷ ¿éëäâýðëýëò, óñàí õàíãàìæèéí ñàëáàðûíõ 17.0 хувь буюу 5767.2 ñàÿ.òºãðºã байна

Зураг-4

Нийт борлуулалт / сая. төг/

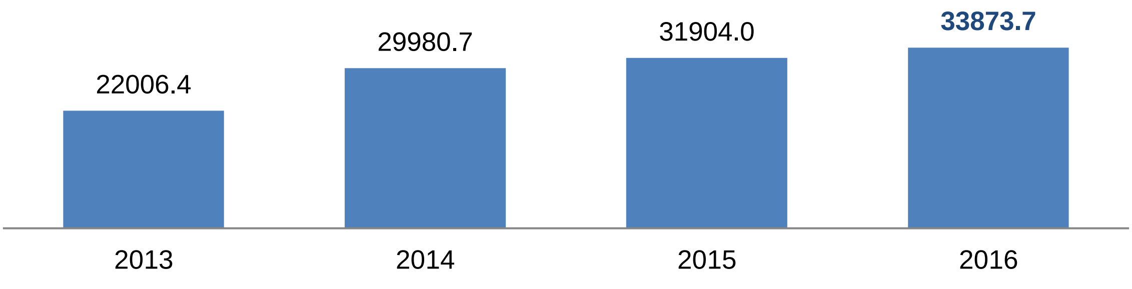

Аж үйлдвэрийн борлуулалт 2016 онд өмнөх оноос 106.2 хувь буюу 1969.7 сая төгрөгөөр нэмэгджээ.

Аймгийн газар зүйн байршил зах зээлд ойр эсэх

Өвөрхангай аймаг нь 63.5 мянган кв.км нутаг дэвсгэртэй бөгөөд нутгийн хилийн урт 1250 км, өмнөд цэгээс хойд цэг хүртэл 420 км, баруун цэгээс зүүн цэг хүртэл 300 км нутаг дэвсгэртэй болно.Хөрш зэргэлдээ 6 аймагтай хиллэдэг юм.

Монгол орны төв хэсэгт оршдог бөгөөд хангайн бүсийн нутаг дэвсгэрт харъяалагдана. Уур амьсгалын үндсэн нөхцлийг хэрэглээний зориулалтаар судлан боловсруулах, үнэлэх нь тус аймгийн мал аж ахуйн хөгжил өсөлт, газар тариалангийн үйлдвэрлэл, аялал жуулчлал эрхлэх, рашаан сувилал, хүний эрүүл мэнд, хөдөлмөрийн нөхцөлийг үнэлэх, зам, барилга байгууламж байгуулах болон ашиглалтыг сайжруулах,үйлдвэрлэл үйлчилгээ явуулах, хөрөнгө оруулалт хуваарилалтын бодлогод шууд ашиглагдах болно. Өвөрхангай аймгийн уур амьсгал нь эх газрын эрс тэс, тэгш хэмийн хуулийн хуваарилалттай, жилийн дөрвөн улирлын хэв шинж өнгөтэй байдаг. Монгол орны уур амьсгал , түүний төвийн бүсийн Хангай говь хосолсон Өвөрхангай аймагт ч сүүлийн 50-60 жилд уур амьсгалын хэлбэлзэл үечлэл, өөрчлөлт дулаарал болж байна. Уур амьсгалын дулааралтыг дагаад аж ахуйг эрхлэн хөтлөх арга ажиллагаанд одоогоос уур амьсгалд дасан зохицох шаардлага тодорхой байх хэрэгтэй болж байгаа юм. Эдгээр нь тус бүс нутгийн нийгэм эдийн засгийн болон үйлдвэрлэл үйлчилгээ явуулах аж ахуйг эрхлэх аливаа асуудлыг уламжлалт аргаар удирдан эрхлэн хөтлөх үйл ажиллагаанд шинэчлэлт хийхийг зүй ёсоор бий болгож байна.

Аймгийн газрын нэгдмэл сангийн бүтэц, га-гаар

Хүснэгт-5

Сумын нэр	Нийт газар	үүнээс: ХАА-Газар	Бэлчээр	Хадлан	Тариалан	Атаршсан талбай	ХАА-н барилга байгууламжийн дэвсгэр газар
Бүгд	6289533	5694484.0	5645556.4	6586.7	23749.2	15310.1	3281.6
Баян-Өндөр	324832.0	312111.7	310216.9	86.2	24.2	1602.4	182.0
Бүрд	258138.0	213320.3	210624.7	242.5	34.0	2349.56	69.5
Бат-Өлзий	242820.0	33727.8	32672.4	965.6	16.3	51.3	22.3
ББ-Улаан	394111.0	387465.7	387218.5	76.8	23.4	-	143.0
Баянгол	354257.0	351461.0	351202.4	-	24.9	-	233.8

Гучин-Ус	475250.0	463758.6	463607.1	-	11.5	-	140.0
Есөнзүйл	221088.0	218610.2	214357.7	1291.1	1811.6	1027.8	121.7
Өлзийт	179705.0	177423.4	174980.7	242.7	1030.3	1037.4	121.3
ЗБ-Улаан	270098.0	254069.9	251386.1	1608.7	392.1	565.4	117.6
Богд	1015519	960902.0	960421.4	-	64.2	-	414.2
Нарийнтээл	270170.0	264663.7	264497.8	42.0	31.8	10.4	81.7
Сант	256406.0	254586.0	254285.8	117.4	0.2	-	182.7
Тарагт	339544.0	310160.2	307082.7	323.5	355.9	2090.1	308.1
Төгрөг	546688.0	531381.5	531070.1	63.1	58.8	31.6	157.9
Уянга	313936.0	276594.0	275432.5	191.3	23.3	594.5	352.6
Х-дулаан	413770.0	408850.0	408602.7	69.4	19.0	-	155.9
Хужирт	171782.0	125197.3	122561.8	1115.9	484.7	829.5	205.4
Хархорин	224116.0	144704.1	119866.7	150.7	19297.6	5120.0	269.5
Арвайхээр	17303.0	5516.8	5468.6	-	45.7	-	2.5

Хүснэгт-5-ийн үргэлжлэл

Сумын нэр	үүнээс:				
	Хот тосгон бусад суурины газар	Зам шугам сүлжээний газар	Ойн сан	Усан сан	Улсын тусгай хэрэгцээний газар
Бүгд	44687.9	24284.8	150793.6	8248.6	367034.1
Баян-Өндөр	510	969.1	0.8	389.5	10851.0
Бүрд	589	1730.3	-	135.4	42363.0
Бат-Өлзий	7654.27	165.7	25530.7	81.9	175659.7
ББ-Улаан	594.0	1324.6	3100.0	1629.8	1.0
Баянгол	291.0	1717.8	-	786.2	1.0
Гучин-Ус	1099.0	1265.1	8800.0	326.3	1.0
Есөнзүйл	298.9	1311.9	611.0	255.4	1.0
Өлзийт	666.0	1220.8	-	404.8	1.0
ЗБ-Улаан	432.4	1741.8	13502.0	351.0	1.0
Богд	904.9	2040.1	51350.0	323.2	1.0
Нарийнтээл	4183.8	1021.5	-	299.0	2.0
Сант	102.4	1160.1	-	556.5	1.0
Тарагт	904.2	2920.5	1.0	440.3	25117.9
Төгрөг	1099.3	813.7	12536.2	856.4	1.0
Уянга	4270.9	960.3	19379.0	660.8	12071.0

Х-дулаан	1808.6	1845.3	768.0	500.2	1.0
Хужирт	4864.4	775.5	10628.5	125.1	30191.3
Хархорин	9508.0	1023.8	4586.6	127.1	64166.2
Арвайхээр	4907.1	277.1	-	-	6602.0

Зураг-5

Газрын бүтэц

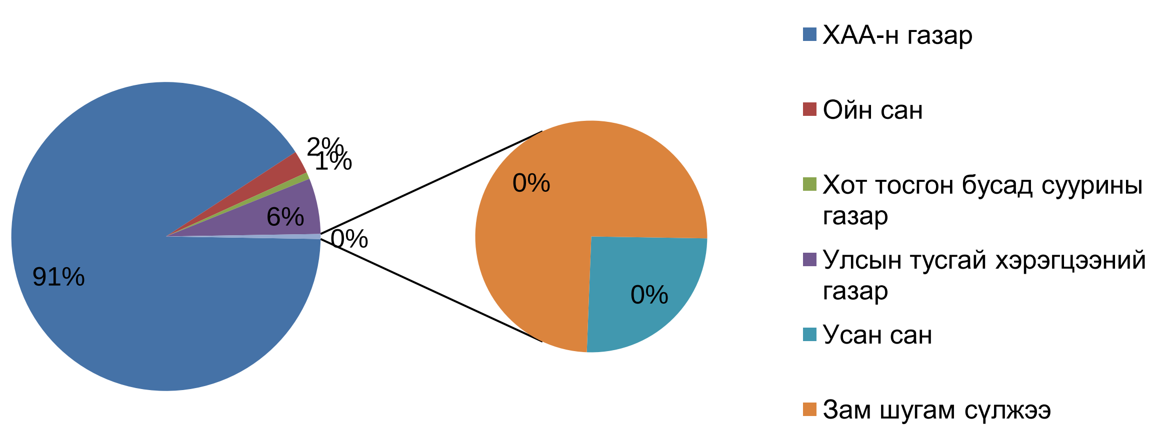

Манай аймгийн газар нутгийн бүтцийн 91.0 хувь нь хөдөө аж ахуйн газар, 1.0 хувийг хот суурингийн газар эзэлж байна.

Аймгийн дэд бүтцийн хөгжлийн байдал, зам харилцаа

эрчим хүчний эх үүсвэр

Өвөрхангай аймгийн 19 сум төвийн эрчим хүчний системд холбогдсон. Арвайхээрээс Баянхонгор хүртэлх 220 км аналог радио релейний шугам , Булганы Дашинчилэн сумаас Арвайхээр хүртэлх 230 км тоон релейний шугам ашиглагдаж байна. Арвайхээрт сүүлийн үеийн тоон радио релейний станц, тоон радио релейний шугамтай. Өвөрхангай аймгийн хувьд дэд бүтцийн хөгжил,байгалийн баялаг, түүхий эд материалын хувьд үйлдвэрлэл явуулах боломж бүрэн байна гэж дүгнэдэг.

Аж үйлдвэрийн салбарын гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт

Хүснэгт-6

Үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	2014	2015	2016	2016/2015 %
Талх	тн	741.6	611.0	503.3	82.4
Нарийн боов	тн	817.2	675.2	476.0	70.5
Архи	мян.л	19.4	25.2	25.3	100.4
Бялуу	тн	6.7	8.9	9.2	103.4
Цэвэр ус	тн	5934.2	5476.6	4942.7	90.3
Сүү, тараг, хоормог	мян.л	369,8	347.0	168.4	48.5
Хэрчсэн гурил, банш,	тн	156.5	171.6	97.4	1.7*
Хиам	тн	15.1	9.6	15.0	1.5*
Даршилсан ногоо	тн	7.7	3.1	3.6	116.1
Дулаан	мян.г.кл	129.6	129.8	129.8	100.0
Түгээсэн ус, сувагжуулалт	мян/м3	260.5	412.8	399.8	96.8
Нүүрс	мян.тн	104.8	111.5	149.3	133.9
Алт	кг	111.9	117.7	129.6	110.1
Гэрийн мод	шир	1575	2179	1306	1.6*
Хүснэгт, маягт	мян.ш х	145.1	101.0	117.8	116.6
Гутал	хос	6593	8203	5508	67.1
Тоосго	мян,ш	3202.7	2790.6	972.5	2.8*
Блок	мян.ш	1033.9	836.5	602.8	72.1
Угаасан ноос	тн	1500	790.5	1628.3	2.0*
Вакум цонх	м2	4791	3115	1423.9	45.7
Хивэг	тн	18.4	5.0	-	-

Тайлбар: * дахин

Аж үйлдвэрийн гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг авч үзэхэд 2016 онд алт, í¿¿ðñ îëáîðëîëò, архи, бялуу, хиам, бууз банш,угаасан ноос, хүснэгт маягт çýðýã á¿òýýãäýõ¿¿íèé ¿éëäâýðëýë 0.4 -68.7 хувиар íýìýãäñýí áàéíà. Харин цэвэр ус, òàëõ,нарийн боов,хэрчсэн гурил, ñ¿¿ ñ¿¿í á¿òýýãäýõ¿¿í, блок, тоосго ,гэрийн мод,гутал, түгээсэн ус сувагжуулалт тус тус 3.1-63.3 хувиар буурсан байна.

Хангайн á¿ñèéí àéìãóóäûí дотоодын

нийт бүтээгдэхүүн,оны үнээр

Хүснэгт-7

	2015				2016			
	ДНБ, сая төг	Дүнд эзлэх хувь			ДНБ, сая төг	Дүнд эзлэх хувь		
		Хөдөө аж ахуй	Аж үйлдвэр, барилга	Үйлчилгээ		Хөдөө аж ахуй	Аж үйлдвэр, барилга	Үйлчилгээ
Архангай	417 299.2	60.6	16.8	22.6	381 718.4	61.1	14.4	24.5
Баянхонгор	366 143.6	47.3	22.3	30.4	353 492.8	45.1	23.7	31.2
Булган	301 392.3	59.3	17.4	23.3	294 493.2	57.3	18.9	23.8
Орхон	1 053 219.7	1.2	81.5	17.4	1 204 146.7	1.0	83.4	15.5
Өвөрхангай	409 517.3	50.4	17.1	32.6	402 322.0	47.2	19.0	33.8
Хөвсгөл	506 340.8	41.8	25.9	32.3	485 781.8	41.0	27.8	31.2
Хангайн бүс	**3 053 913.9**	**33.9**	**41.4**	**24.7**	3 121 955.0	30.8	45.2	24.0
Улсын дүн	**23 150 385.6**	**13.3**	**33.7**	**53.1**	**23 886 409.5**	**12.0**	**35.1**	**52.9**

Äîòîîäûí íèéò á¿òýýãäýõ¿¿í äýõ àæ ¿éëäâýð, áàðèëãà, хөдөө аж ахуй, үйлчилгээний ñàëáàðóóäûí ýçëýõ õóâèéã äîîðõ ãðàôèêò õàðóóëàв.

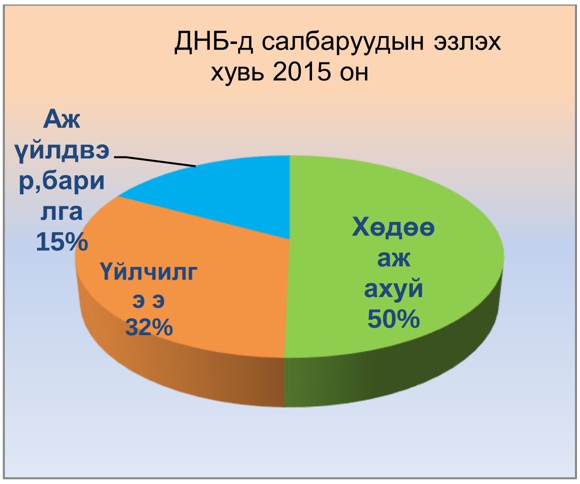

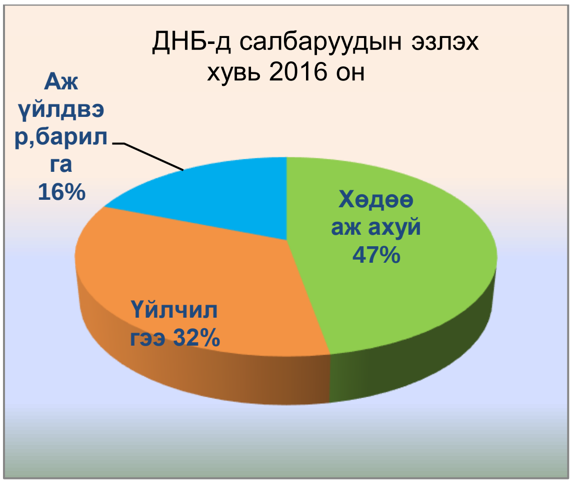

2016 онд аймгийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүн 402.3 тэрбум төгрөг болсон ба өмнөх оноос 7.2 тэрбум төгрөгөөр буюу 1.8 хувиар буурчээ. Үүнээс аж үйлдвэр, барилгын салбарынх 76.4, тэрбум төгрөг буюу 19.0 хувийг эзэлж байна. Өмнөх оноос үйлдвэр, барилгын салбарын ДНБ 6.4 тэрбум төгрөгөөр буюу 9.1 хувиар өссөн байна. Аж үйлдвэрийн салбарын ДНБ-ийг бүсээр авч үзэхэд хамгийн их нь Орхон 1 004.3 , Хөвсгөл 135.0 , Баянхонгор 83.7, Өвөрхангай 76.4, Булган 55.7, Архангай 54.9, тэрбум төгрөг тус тус байна. Манай аймгийн ДНБүтээгдэхүүн 2016 онд хангайн бүсэд 12.9 хувь, улсын дүнд 1.7 хувийг эзэлж байна.

Аж үйлдвэрийн салбарт ажиллагсадын тоо, аймгийн нийт ажиллагчдад эзлэх хувь

Аймгийн аж үйлдвэрийн салбарт ажиллагсадын тоо өмнөх жилээс 900 хүн буюу 17.1 хувиар буурчээ. Аж үйлдвэрийн салбарт ажиллагсад аймгийн нийт ажиллагсадын 12.4 хувийг эзэлж байна.Нийт үйлдвэрийн ажиллагсадын 50.2 хувь нь боловсруулах үйлдвэрийн, 25.6 хувь нь уул уурхайн, 18.6 хувь нь барилгын, 5.6 хувь нь цахилгаан, дулаан, усан хангамжийн салбарт ажиллаж байна.

Хүснэгт-8

Дэд салбаруудаар	2015	2016	2016/2015
Уул уурхай	1704	1568	92.0
Боловсруулах үйлдвэр	1510	3087	2.0*
Цахилгаан,дулааны эрчим хүч	224	347	154.9
Барилга	1808	1144	63.3
Аж үйлдвэрийн салбарт ажиллагсад	5246	6146	117.1
Нийт ажиллагсад	51415	49583	96.4
Аж үйлдвэрийн салбарын ажиллагсадын нийт ажиллагсадад эзлэх хувь	10.2	12.4	121.6

Зураг-6

Нийт ажиллагсадад уул уурхайн салбарт

ажиллагсадын эзлэх хувь

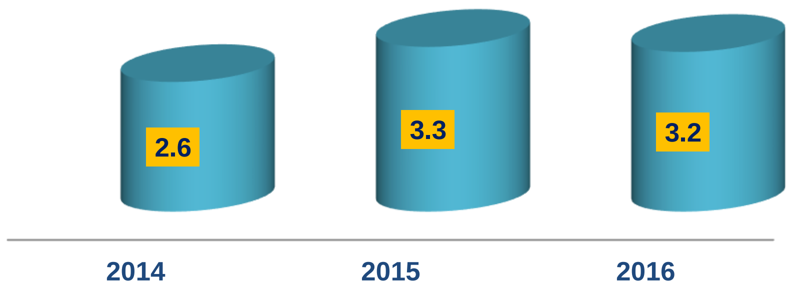

Зураг-7

Боловсруулах салбарт ажиллагсадын эзлэх хувь

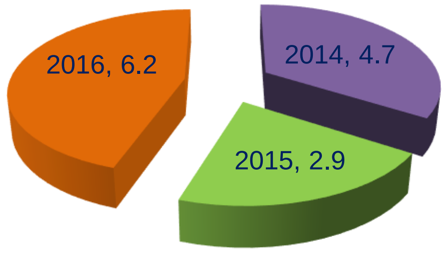

Зураг-8

Цахилгаан, дулаан, усан хангамжийн салбарт

ажиллагсадын эзлэх хувь

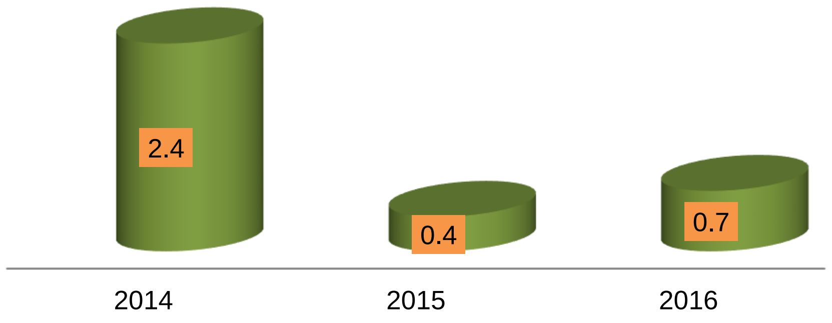

Áàðèëãын салбарын нийт үйлдвэрлэлт,

их засварын ажлууд /сая.төг/

Хүснэгт-9

Үзүүлэлт	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Áàðèëãà óãñðàëòûí àæèë	4134.6	5095.6	11415.2	17893	21300.5	24136.6	39850.3	18628.2	19458.3
Èõ çàñâàðûí àæèë	2703.6	2872.5	1486.3	2625.4	3345	2109.7	3604.7	3131.6	879.5
Àâòî çàì çàñâàð, àð÷èëãàà	2371.4	1438.3	4292.5	5063.6	10921.6	32975.6	7691.7	6459.0	2598.3
Ä¿í	9209.6	9406.4	17194	25582	35567.1	59221.9	51146.7	28218.8	22936.1

Зураг-9

Áàðèëãà óãñðàëò, èõ çàñâàð, çàì çàñâàð, àð÷èëãàà, 2007-2015 îí

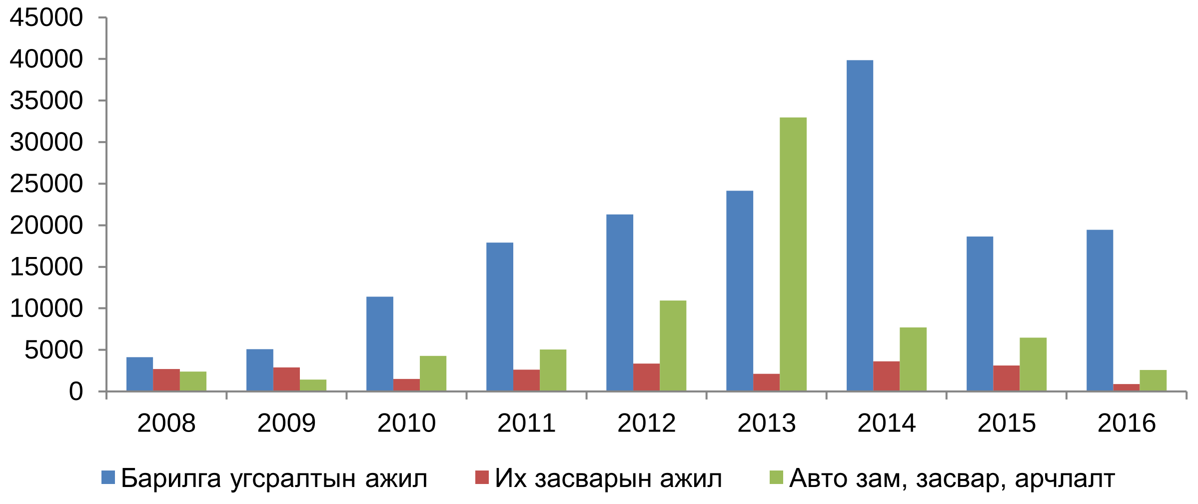

2016 онд хийсэн бàðèëãà óãñðàëò, èõ çàñâàðûí àæëûí õýìæýýã 2008 îíûõòîé õàðüöóóëàõàä 13726.5 ñàÿ ò°ã°ðºã áóþó 3.0 äàõèí ºññºí байна.

Аж үйлдвэр, барилгын салбарын

хөдөлмөрийн бүтээмж

Бүтээмж нь улс оронд бий болсон үйлдвэрлэл,үйлчилгээний үр ашгийн үзүүлэлт бөгөөд нэгж зардлаар хэдий хэр бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ үйлдвэрлэж байгааг тодорхойлдог.

Хөдөлмөрийн бүтээмжийг тооцохдоо нэмэгдэл өртгийн хэмжээг жилийн дундаж ажиллагчдын тоонд хувааж гаргадаг. Аймгийн аж үйлдвэр, барилгын салбарын хөдөлмөрийн бүтээмжийн хэмжээ урьд оноос 3.7 пунктээр нэмэгдсэн байна.

Хүснэгт-10

Үзүүлэлт	2014	2015	2016	2016/2015 %	Зөрүү
Аж үйлдвэр, барилгын салбарын дотоодын нийт бүтээгдэхүүн/ сая төг/	57678.3	70027.5	76441.1	109.2	6413.6
Аж үйлдвэр, барилгын салбарын ажиллагсадын дундаж тоо	6506	5246	6146	117.2	900
Үйлдвэрийн салбарын хөдөлмөрийн бүтээмж	8.8	13.3	12.4	93.2	-0.9

Зураг-10

Аж үйлдвэрийн салбарын хөдөлмөрийн бүтээмж

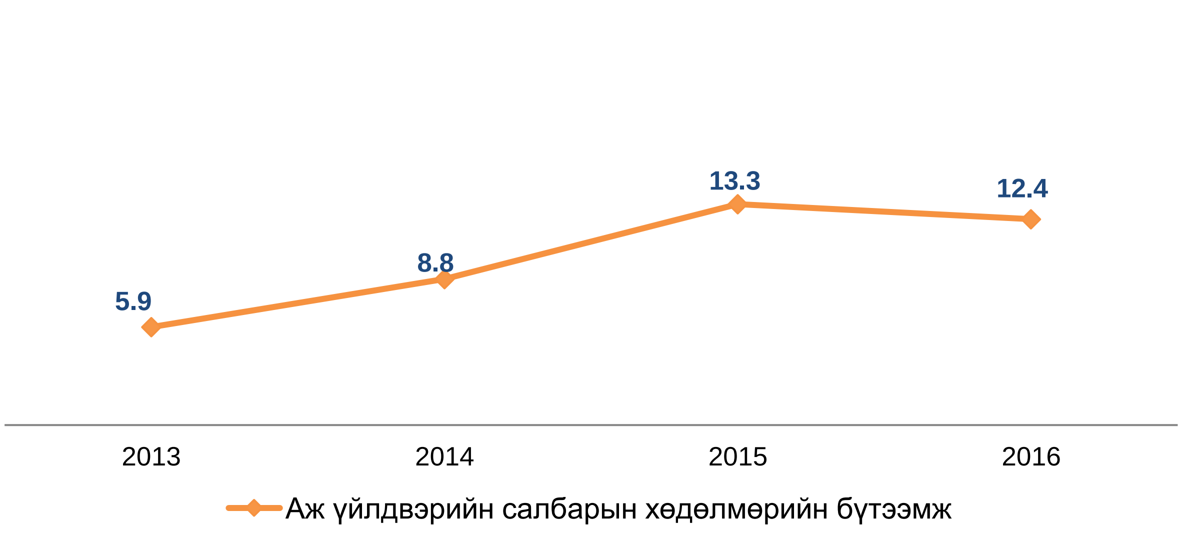

Õудалдаа, үйлчилгээний ñàëáàðûí ºíººãèéí áàéäàë, íýìýãäýë ºðòãèéí

хýìæýý, àéìãèéí ÄÍÁ-ä ýçëýõ õóâü

Аймгийн хэмжээнд 2016 îíä бөөний болон жижиглэн худалдааны чиглэлýýð үйл ажиллагаа эрхлэõ бүртгэлтэй /ÁÐÑàíä/ 232 аж ахуй нэгж байгаагийн 161 буюу 69.3 хувь нь үйл ажиллагаа эрхэлж байна. ÄÍÁ-íèé òîîöîîíä ÁÐÑàíä á¿ðòãýëòýé ¿éë àæèëëàãàà ÿâóóëæ áóé ýäãýýð 161 àæ àõóé íýãæ /àëáàí/ áîëîí ò¿¿âýð ñóäàëãààíû ìýäýýëýë,áóñàä ìýäýýëëèéí ýõ ¿¿ñâýðèéã /àëáàí áóñ/ àøèãëàí òîîöñîí. 2015 îíä ÄÍÁ îíû ¿íýýð 177683.4 ñàÿ òºãðºã õ¿ðñíèé 30043.3 ñàÿ òºãðºã áóþó 16.9 õóâü íü õóäàëäààíû ñàëáàðò áèé áîëñîí áàéíà.

Õóäàëäààíû, үйлчилгээний ñàëáàðûí ДНБ-ний гүйцэтгэл, /сая.төг/ îíîîð, õóâèàð:

Хүснэгт-11

îí	2013	2014	2015	2016	2016/2015	
					çºð¿¿	%
Á¿ãä ÄÍÁ	307253.1	389718.5	409517.3	402322.0	-369285.3	98.2
Õóäàëäààíû, үйлчилгээний ñàëáàð	98320.9	134842.6	133502.6	135984.8	2482.2	101.8
ÄÍÁ-ä ýçëýõ õóâü	32.0	34.6	32.6	33.8	1.2	103.7

Зураг-11

Худалдаа, үйлчилгээний салбарын нэмэгдэл өртөг

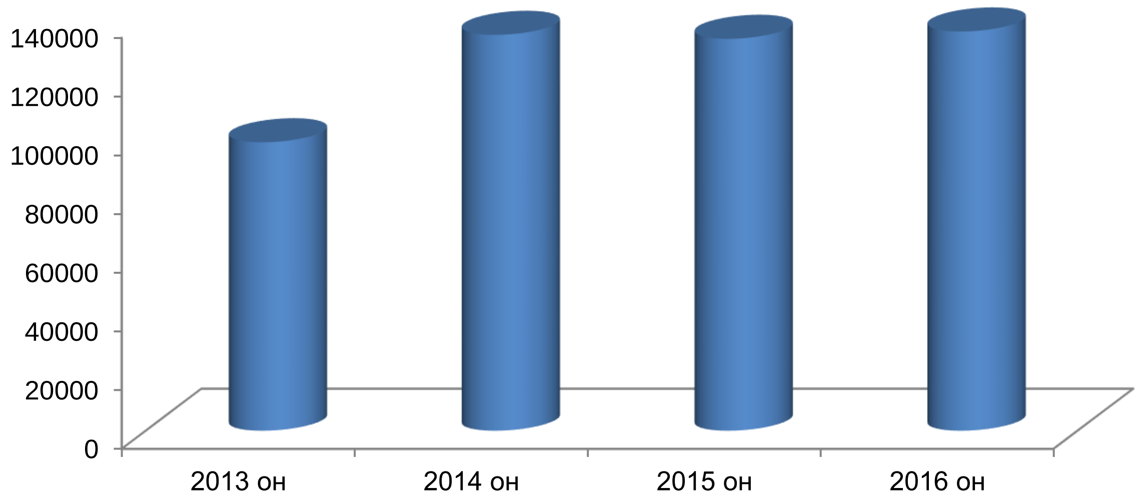

Худалдааны нэг цэгт ногдох хүний тоо, хангайн бүсээр

	2013	2014	2015	2016
Архангай	211	216	206	216
Баянхонгор	41	75	74	71
Булган	78	78	77	106
Орхон	29	32	34	31
Өвөрхангай	64	49	59	94
Хөвсгөл	111	143	133	105
Хангайн бүс	**60**	**67**	**71**	**74**
Улсын дүн	**50**	**52**	**52**	**50**

Худалдааны нэг цэгт ногдох хүний тоог тайлант хугацааны суурин хүн амын жилийн дундаж тоог тухайн хугацааны худалдааны салбарын нийт цэгийн тоонд харьцуулж тооцдог. 2016 онд манай аймгийн худалдааны нэг цэгт ногдох хүний тоо өмнөх оноос 35 аар буюу 159.3 хувиар өссөн байна.

Õóäàëäàà, үйлчилгээний ñàëáàðûí õºäºëìºðèéí á¿òýýìæ

Á¿òýýìæ íü ¿éëäâýðëýë,¿éë÷èëãýýíèé ¿ð àøãèéí ¿ç¿¿ëýëò áºãººä íýãæ çàðäëààð õýð õýìæýýíèé á¿òýýãäýõ¿¿í,¿éë÷èëãýý ¿éëäâýðëýæ áàéãààã òîäîðõîéëäîã. Á¿òýýìæèéí ¿íäñýí ¿ç¿¿ëýëò¿¿äèéí íýã áîëîõ õºäºëìºðèéí á¿òýýìæèéã òîîöîõäîî íýìýãäýë ºðòãèéí õýìæýýã æèëèéí äóíäàæ àæèë÷äûí òîîíä õàðüöóóëæ òîîöäîã.

Хүснэгт-12

¯ç¿¿ëýëò	2013	2014	2015	2016
Õóäàëäàà, үйлчилгээний ñàëáàðûí íýìýãäýë ºðòºã/ñàÿ.ò/	98320.9	134842.6	133502.6	135984.8
Ñàëáàðûí íèéò àæèëëàãñàä	5598	6836	5295	4324
Õºäºëìºðèéí á¿òýýìæ	**17.5**	**19.7**	**25.6**	**31.4**

Судалгаанаас харахад хóäàëäàà, үйлчилгээний ñàëáàðûí õºäºëìºðèéí á¿òýýìæ æèëýýñ æèëä ºññºí õàíäëàãàà àæèãëàãäààæ áàéíà

Зураг-13

Õóäàëäàà, үйлчилгээний ñàëáàðûí õºäºëìºðèéí á¿òýýìæ

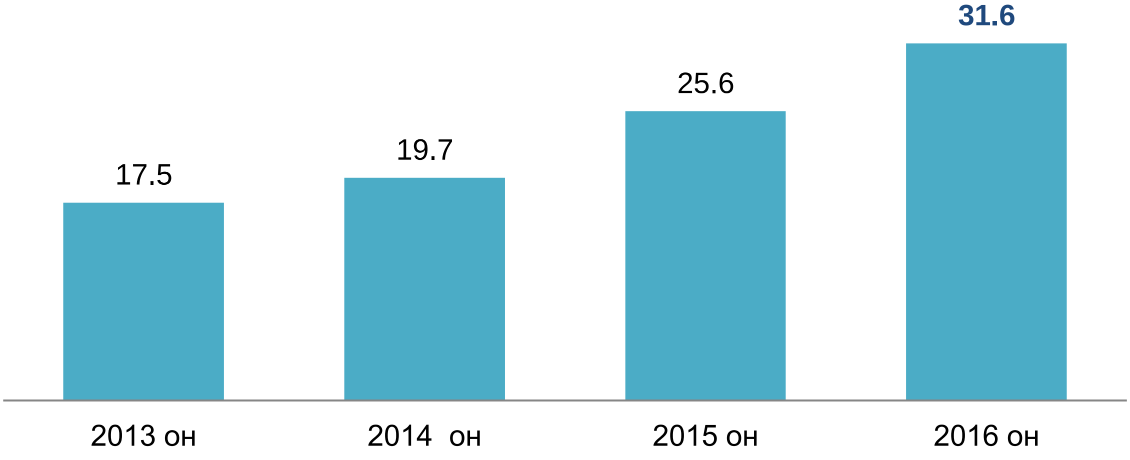

Тээврийн салбарын үзүүлэлтүүд

Тээврийн салбар нь өргөн уудам нутагтай, хүн ам харьцангуй сийрэг суурьшилтай манай улсын хувьд эдийн засагт чухал ач холбогдолтой салбарын нэг юм.

Тээврийн салбарын статистик үндсэн үзүүлэлтүүд ачаа эргэлт, тээсэн ачаа, зорчигч эргэлт, авто машины тоо, шилжүүлсэн тонн,км ажиллагсдын тоо орлого зэрэг орно.

Ачаа эргэлт Нийт тээвэрлэсэн ачааны хэмжээг зөөвөрлөсөн зайгаар үржүүлсэн үзүүлэлт

Зорчигч эргэлт Нийт зорчигчдын тоог тээвэрлэсэн зайгаар үржүүлсэн хэмжээ

Шилжүүлсэн тонн км Тээврээр гүйцэтгэсэн олон төрөл хэлбэрийн ажил үйлчилгээг тусгай коэфицентыг ашиглан нэг нэгжид шилжүүлж тооцно.

Хүснэгт-14

Үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	2012	2013	2014	2015	2016	2016/2015%
Нийт орлого	сая.төг	1983.9	2001.5	2115.2	2258.4	2531.6	112.1
Ачаа эргэлт	мян.тн.км	12546.0	12925.7	13802.0	14850.3	16961.1	114.2
Тээсэн ачаа	мян.тн	36.9	38.3	41.2	44.3	50.6	114.2
Зорчигч эргэлт	мян.хүн.км	59883.5	61316.0	63452.0	67200.1	78088.8	116.2
Зорчигчид	мян.хүн	217.5	220.6	228.2	243.3	281.2	115.6

Тээсэн ачаа 2015 оныхоос 14.2 хувь буюу 3.1 мянган тонноор, зорчигчдын тоо 15.6 хувь буюу 37.9 мянган хүнээр тус тус өслөө. Тээврийн үйлчилгээний орлого 2531.6 сая төгрөгт хүрч өмнөх оноос 273.2 сая төгрөг буюу 12.1 хувиар нэмэгдсэн байна.

Зураг-14

Тээврийн орлого

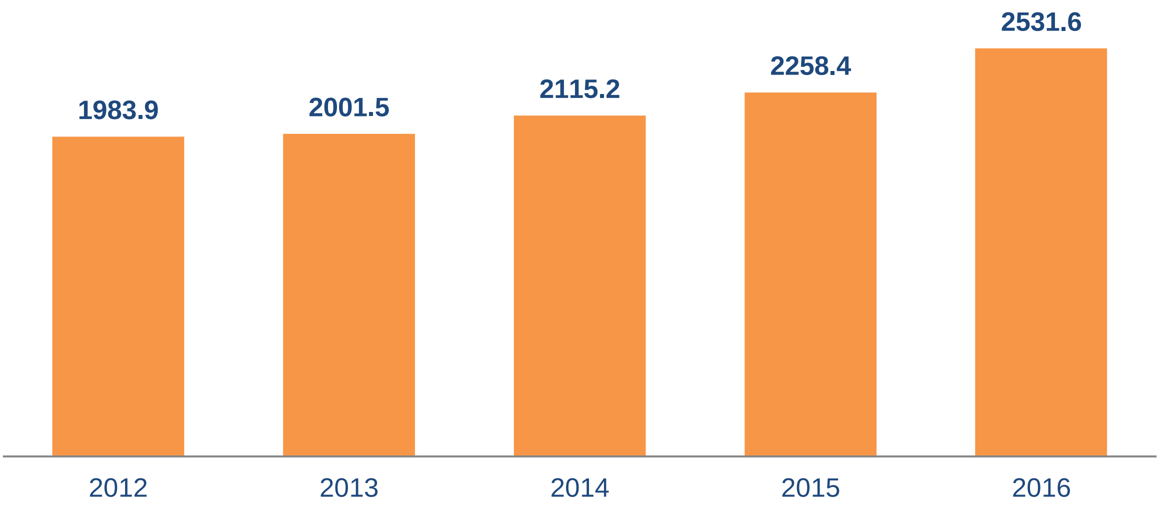

Техникийн үзлэгт хамрагдсан

автомашины тоо, бүсээр

Хүснэгт-15

Аймаг	2014	2015	2016	Өсөлт, бууралт
Архангай	5276	5435	5654	219
Баянхонгор	5425	5917	5289	-628
Булган	6016	7100	7700	600
Орхон	12497	14276	15891	1615
Өвөрхангай	5887	6010	5858	-152
Хөвсгөл	10908	10593	10799	206
Хангайн бүс	**46009**	**49331**	**51191**	**1860**
Улсын дүн	**437677**	**482049**	**499152**	**17103**

Зураг -15

Өвөрхангай аймгийн автомашины
тоо, төрлөөр

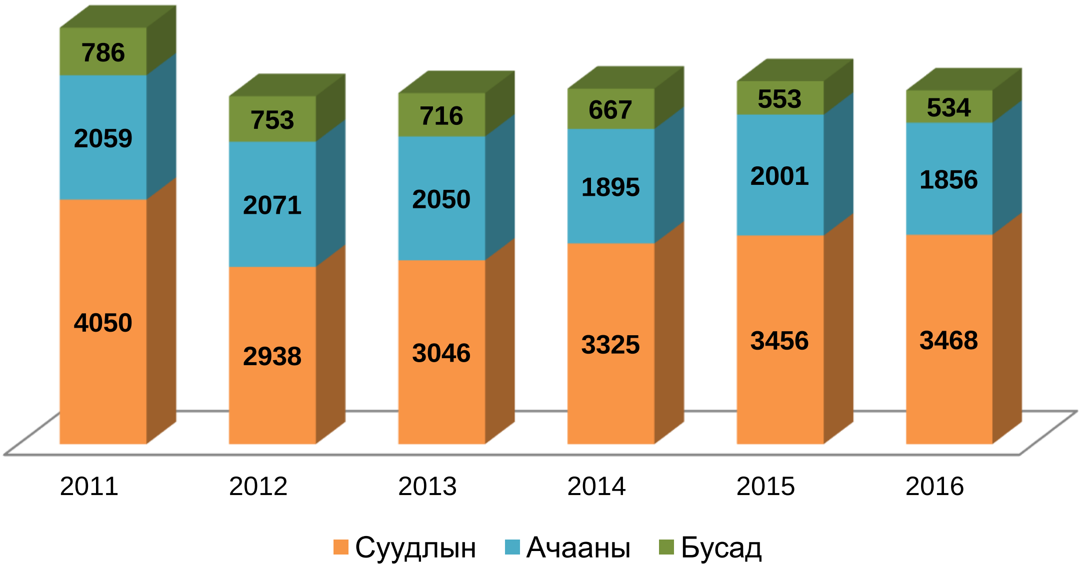

Холбооны салбарын үзүүлэлтүүд

Хүснэгт-16

Үзүүлэлт	2012	2013	2014	2015	2016	2016/2015
Харилцаа холбооны үйлчилгээний орлого, сая. төг	320.2	519.2	547.2	581.6	653.1	112.3
Үүнээс: Хүн амаас орсон орлого,мян төг	155.2	175.2	179.3	163.2	221.0	135.4
Суурин утасны цэг	1016	1008	981	976	736	75.4
Үүнээс: өрхийн хэрэглэгч	541	514	509	505	437	86.5
Үүрэн утас хэрэглэгчийн тоо, (давхардсан тоогоор)	63742	68385	72045	84800	93110	109.8
Кабелийн телевизийн хэрэглэгчдийн тоо	1174	2431	2735	3556	3884	109.2

Интернэтээр үйлчлүүлэгчдийн тоо	10150	10165	10750	10800	9198	85.2
Интернэтийн орлого сая. төг	159.0	153.2	170.6	136.3	201.2	147.6

Зураг-16

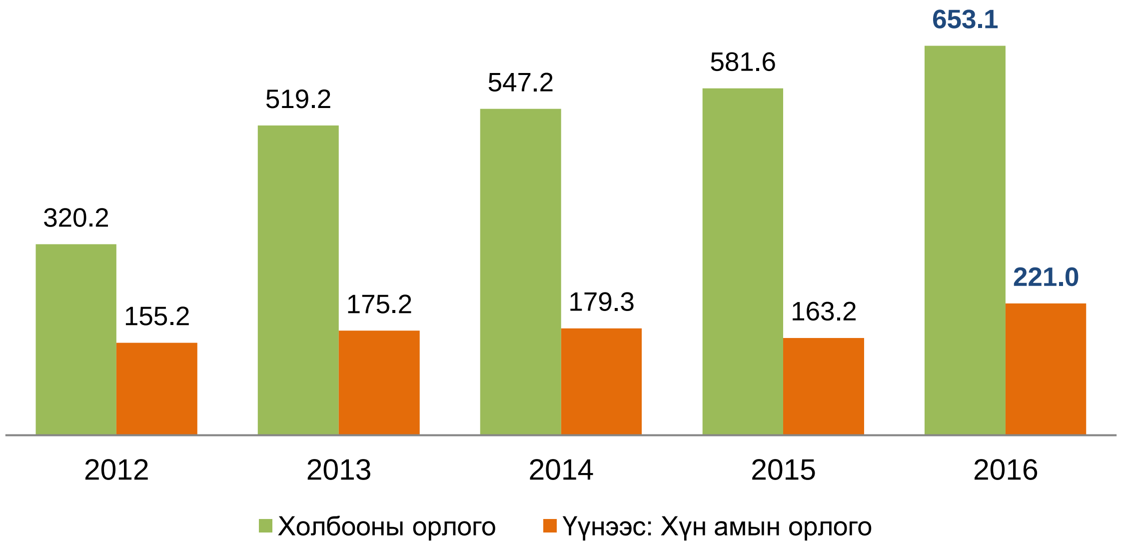

Харилцаа холбоо эрчимтэй хөгжиж байгаа өнөө үед манай аймагт хэд хэдэн үүрэн телефоны сүлжээ бий болсон юм.Үүнд: Мобиком, Ньютель,Жимобайл,Скайтель зэрэг операторууд үйл ажиллагаа явуулж байгаа ба үүрэн утасны хэрэглэгчдийн тоо нэмэгдэж, давхардсан тоогоор 93.1 мянгад хүрсэн нь өмнөх оныхоос 8.3 мянга буюу 9.8 хувиар өсчээ. Суурин утасны цэгийн тоо 736 болж, өмнөх оныхоос 240- өөр буурчээ. Кабелийн телевизийн хэрэглэгчдийн тоо 3884 болж өмнөх оноос 328 хэрэглэгчээр нэмэгдсэн байна. Холбооны байгууллагууд 653.1 сая төгрөгийн орлоготой ажилласны 33.8 хувийг хүн амын үйлчилгээний орлого эзэлж байна. Өнгөрсөн оноос нийт орлого 12.3 хувиар буюу 71.5 сая.төгрөгөөр өсчээ. Интернетээр үйлчлүүлэгчдийн тоо 9198 болж өнгөрсөн оныхоос 5.0 хувиар өссөн ба 136.3 сая.төгрөгийн орлоготой ажилласан байна.

Суурин утас хэрэглэгчдийн тоо, хангайн бүсийн

аймгуудаар, 2016 он

Зураг-17

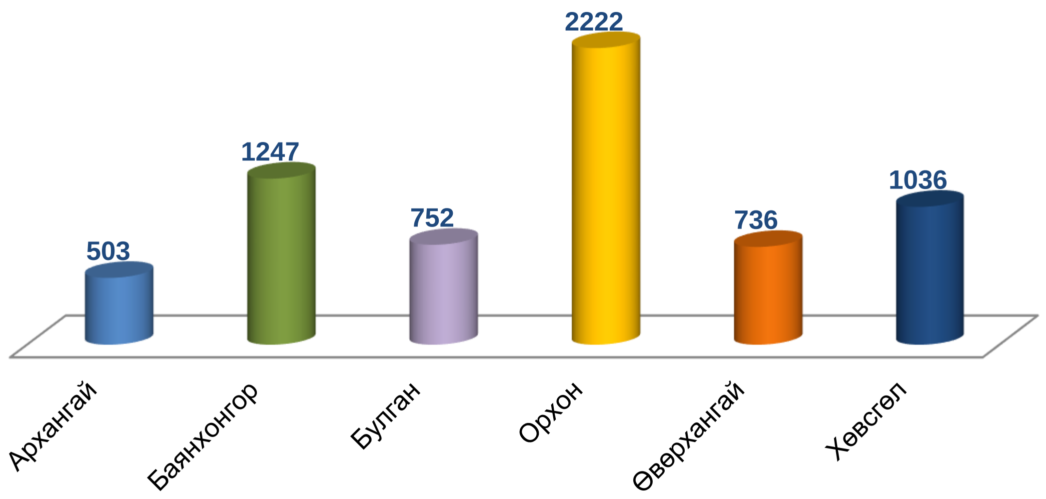

Зураг-18

Тээвэр, Холбооны салбарт ажиллагсад

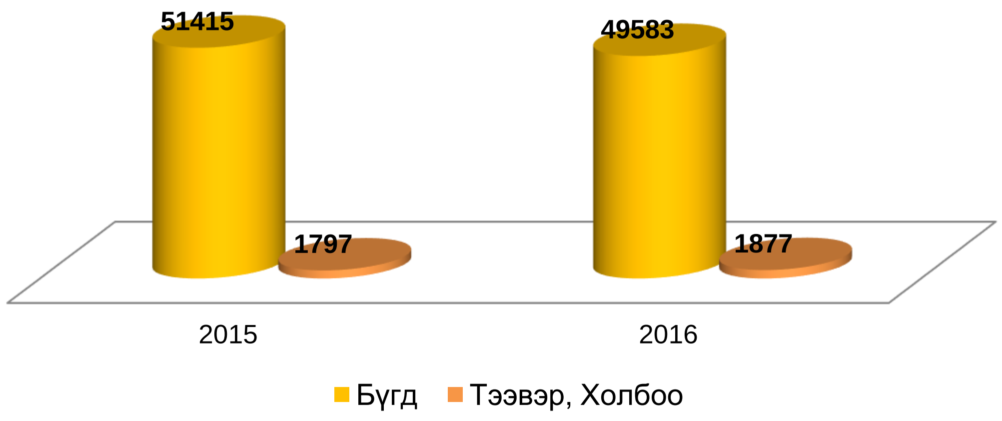

ДҮГНЭЛТ,САНАЛ

Хэдийгээр аймгийн аж үйлдвэрийн салбарын үйлдвэрлэлт, борлуулалтын хэмжээ жилээс жилд нэмэгдэж байгаа боловч бүтээгдэхүүний чанар, өнгө үзэмж, хаяг шошгын асуудал шаардлага бүрэн хангаж чадахгүй байгаа юм. Аймгийн хэмжээнд төдийгүй бусад зэргэлдээ аймаг цаашлаад хил худалдаагаар гаргах хэмжээний үйлдвэрлэл явуулж чадахгүй байна. Анх 1940-өөд онд байгуулагдсан Хүнсний үйлдвэр талх, нарийн боов, архи үйлдвэрлэлт голлон үйлдвэрлэдэг ч чанартай холбоотойгоор бүтээгдэхүүний борлуулалт хангалттай биш.Нөгөө талаар хувийн худалдаа эрхлэгчид УБ хотоос бүтээгдэхүүн их хэмжээгээр оруулж ирж худалдаалж байгаа нь орон нутгийн үйлдвэрлэгчдийн борлуулалтад шууд нөлөөлж байна. 2008 оны үед зах зээлийн хөгжил хүн амын хандлагаа дагаад архины олон үйлдвэрүүд бий болж аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний өсөлтийг нэмэгдүүлж харагдаж байсан.Харин сүүлийн жилүүдэд орон нутгаас хяналтыг сайжруулж ихэнхийг нь хаасан.Уул уухайн чиглэлээр Баянтээгийн нүүрсний уурхай аж үйлдвэрийн салбарт голлох нөлөөтэй үйлдвэр юм. Аймгийн төдийгүй хил залгаа Баянхонгор,Архангай аймагт нийлүүлэлт хийдэг,эрэлтийг хангах хэмжээний нөөцтэй.

Сүүлийн жилүүдэд тус аймгийн нутаг дэвсгэрт аж ахуйн нэгжүүд алт олборлолтийн үйл ажиллагаа явуулж байгаа хэдий ч аймгийн төсөв, орон нутгийн орлогод бага нөлөө үзүүлдэг.Ихэнх нь УБ хотын харъяат аж ахуйн нэгжүүд байдагтай холбоотой.Мөн барилгын хөгжлийг дагаад блок, тоосго үйлдвэрлэх жижиг үйлдвэрлэгчид бий болж байна.Тээврийн зардал багатай талаас нь харгалзаж хэрэглэгчдэд өртөг бага тусч байгаагаас борлуулалт сайн байгаа нь үйлдвэрлэгчид бүтээгдэхүүний чанар, технологоо сайжруулж үйлдвэрлэлтийн хэмжээг нэмэгдүүлж ажиллавал илүү үр дүнд хүрэх бололцоотой. Дулааны үйлдвэрлэлийн чиглэлээр жижиг зуухнууд бий болж дулаан үйлдвэрлэлт нэмэгдэж байгаа ч нөгөө талаар агаарын бохирдол их хэмжээгээр нэмэгдэж утаатай аймгийн тоонд яах аргагүй орж байна.Ийм учраас дулааны цахилгаан станцыг ойрын хугацаанд барьж байгуулах асуудлыг шийдвэрлэх нь тулгамдсан асуудал юм.

Судалгаанаас дүгнэж харахад манай аймгийн боловсруулах аж үйлдвэрийн салбарын жин аж үйлдвэрийн нийт салбарын 47.9 хувийг боловсруулах үйлдвэрийн салбар, уул уурхай олборлох аж үйлдвэрийн салбарынх 35.2 хувийг, дулааны эрчим хүчний үйлдвэрлэлт,усан хангамжийнх 16.9 хувийг тус тус эзэлж байна.

2007 оноос барилгын үйл ажиллагаа нэмэгдэж орон нутгийн барилгын чиглэлийн аж ахуйн нэгжүүдийг дэмжсэн бодлого баримталснаар зарим барилга угсралт, их засварын ажлыг аймгийн аж ахуйн нэгжүүд хийснээр аймгийн барилгын салбарын үйл ажиллагаа сэргэж эхэлсэн.Тогтмол ажилчидтай болж материаллаг баазаа бэхжүүлж

тендерт оролцож шаардлага хангаж жилд нэг аж ахуйн нэгж 2-3 ажил гүйцэтгэх болсон нь ихээхэн ахицтай байна.

Áарилгын гүйцэтгэгч байгууллагууд 20,3 тэрбум төгрөгийн барилга угсралт, их засварын ажлыг хийж гүйцэтгэсний 4.3 хувь буюу 879.5 сая төгрөг нь их засварын ажил байна.

Aéìãèéí òýýâðèéí ñàëáàðûí äèéëýíõ нь õóâèéí òýýâðèéí ¿éë÷èëãýý çîíõèëæ áàéãàà áºãººä òýýâðèéí à÷àà áîëîí çîð÷èã÷ òýýâðèéí îðëîãî ¿éë÷èëãýýíèé õýìæýý ºññºí ¿ç¿¿ëýëòýé áàéíà.
Õîëáîîíû ñàëáàðûí õóâüä ò¿ëõ¿¿ õºãæèæ èðñýí íü õàðàãäàæ áàéíà. Òóñ àéìàã øèëýí êàáåëèéí ñ¿ëæýýíä õîëáîãäîæ, òåõíèê òåõíîëîãèéí øèíý÷ëýëò õèéñýí íü îëîí äàâóó òàëûã õàðóóëæ áàéíà
Ãýâ÷ γ¿ðýí òåëåôîíû îïåðàòîðóóä ìàíàé àéìàãò èðãýä õºäºëìºð÷äèéí õýðýãöýýã õàíãààæ àæèëëàæ áàéãàà íü íýã òàëààð ñàéí ¿ç¿¿ëýëò áîëîâ÷, çàõ çýýëèéí ºðñºëäººí èõòýé, òºâää òºâëºðñºí óäèðäëàãàòàé òàéëàí áàëàíñ ãàðäààã¿é ãýäãýýð ìàíàé ñòàòèñòèê ìýäýýëýëä õàìðààäàõ áîëîìæã¿é áàéäààã íü äóòàãäààëòàé.
Тус аймгийн хувьд УБ хоттой 430 км-т засмал замаар холбогдсон, урагшаа хилийн боомт газруудтай ойр, төвийн эрчим хүчинд бүх сум холбогдсон зэрэг худалдаа, үйлчилгээ эрхлэгчдэд боломжтой орчин бүрдсэн онцлогтой. Худалдааг эрхлэх хэлбэрээр нь авч үзвэл 74.0 гаруй хувь нь жижиглэнгийн, 26.0 хувь нь бөөний худалдаа эзэлж байгаагаас харахад сүүлийн жилүүдэд бөөний цэг, салбарууд олноор бий болсон байна.

Ашигласан материал, номзүй

- Статистикийн салбарт мөрдөж ажиллах аргачлалын эмхэтгэл 2010 он
- ӨВ Статистикийн эмхэтгэл 2013-2016 он
- Макро эдийн засгийн статистик 2007 он
- Монгол улсын статистикийн эмхэтгэл-2015-2016
- www.1212.mn